

Z POLSKIEGO TOWARZYSTWA GLEBOZNAWCZEGO

W roku 1936 zawiązał się Komitet Organizacyjny utworzenia Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, na czele którego stanęli: Prof. Dr. F. Terlikowski, Prof. Dr. Włodek i śp. Doc. T. Mieczynski i in. W pierwszym rzędzie Komitet zajął się opracowaniem Statutu Towarzystwa.

W roku 1937 na Pierwszym Walnym Zgromadzeniu w Poznaniu, przyjęto opracowany projekt statutu i wybrano Zarząd Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego z prezesem Prof. Dr. F. Terlikowskim.

Polskie Towarzystwo Gleboznawcze zapisało się na członka Międzynarodowego Towarzystwa Gleboznawczego.

Zgodnie z podanym w statucie celem Towarzystwa tj. popieranie rozwoju gleboznawstwa teoretycznego i stosowanego w Polsce, Towarzystwo podjęło się przeprowadzenia najpilniejszych prac:

- 1) opracowanie słownictwa i nomenklatury gleboznawczej.
- 2) ustalenie jednolitych metod polowych i laboratoryjnych w badaniach gleb.

- 3) wykonania mapy gleboznawczej Polski w skali 1:1.000.000.
- 4) opracowanie monografii gleb.

W roku 1938, w czasie odbywającego się Walnego Zgromadzenia P.T.G. w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, wygłoszone zostały referaty przez: Doc. Dr. T. Mieczynskiego „Sprawa nomenklatury gleboznawczej“, Dr. T. Tomaszewskiego „Gleby łąkowe“, i inż. Sz. Kotary „Uwagi w sprawie oceny gleb w praktyce“. Referaty w ożywionej dyskusji wniosły wiele ciekawych uwag. Następnie wybrano Komisję Klasyfikacji i Nomenklatury Gleb, która rozpoczęła wstępne prace na pierwszym posiedzeniu w Bydgoszczy.

Niestety, poważnie zapowiadająca się działalność Towarzystwa została przerwana wybuchem wojny w 1939 r. i dopiero w rok po odzyskaniu Niepodległości, w czerwcu 1946 r. Towarzystwo zostało reaktywowane. Walne Zgromadzenie przy obecności 42 członków, miało charakter ożywiony i wytworzyło atmosferę zapowiadającą dobrą przyszłość rozwoju Towarzystwa.

Do obecnego Zarządu, którego kadencja trwa trzy lata weszli: na prezesa Prof. Dr. A. Musierowicz, na vice-prezesa Prof. Dr. F. Terlikowski i Doc. Dr. T. Mieczynski, który zmarł w 1947 r., a na jego miejsce przeszedł Prof. Dr. Górski, na sekretarza Dr. L. Królikowski, na skarbnika Doc. Dr. J. Krzysztofowiczowa, na zastępców (członków Zarządu) wybrano Prof. Dr. B. Dobrzańskiego i Prof. Dr. F. Majewskiego.

Na tymże zebraniu powołano do życia Komisję Klasyfikacji i Nomenklatury Gleb w osobach: śp. Prof. St. Miklaszewskiego, Prof. Dr. T. Terlikowskiego, Prof. Dr. A. Musierowicza, Prof. S. Turczynowicza, Prof. St. Baca, Doc. Dr. L. Staniawicza, Dr. Kwinichidze M., Dr. B. Dobrzańskiego, Dr. M. Strzemskiego i inż. F. Kuźnickiego, a z leśników: Prof. Dr. T. Włoczewskiego, Prof. Dr. J. Tomaszewskiego, Prof. Dr. E. Chodzickiego, Dr. L. Królikowskiego, Dr. K. Kuźniara i inż. H. Uggłę.

Komisja Klasyfikacji i Nomenklatury Gleb opracowała, po kilkunastu posiedzeniach i dwóch większych wycieczkach gleboznawczych, ostateczny projekt podziału materiału glebowego na frakcje i grupy mechaniczne, oraz wykaz gleb dla map gleboznawczych Polski w skali 1:1.000.000.

Prace Komisji Klasyfikacji i Nomenklatury Gleb, zostały ogłoszone drukiem w formie oddzielnej broszurki.

Dla opracowania Klasyfikacji i Nomenklatury Gleb Leśnych, wybrano Podkomisję Klasyfikacji Gleb Leśnych a z niej wyłoniono Małą Komisję, (składającą się z osób zamieszkałych w Warszawie) dla przygotowania projektu klasyfikacji.

Po kilkunastu posiedzeniach, odbyto trzy posiedzenia Podkomisji Leśnej z przedstawicielami Komisji, oraz przedstawicielami Ministerstwa Leśnictwa. Dla wyjaśnienia i potwierdzenia pewnych szczegółów z projektowanej klasyfikacji, urządzono dwie wycieczki: jedną na tereny lasów Wielkopolski k/Poznania, a drugą do Puszczy Białowieskiej 1948 r. Opacowaną Klasyfikację Gleb Leśnych wydano drukiem, w której układ typów i podtypów gleb bielcowych i bagiennych, oparto między innymi na najważniejszym czynnikiem biorącym udział w procesach tworzenia się tych gleb tj. wodzie.

Przyjęty układ typów wszystkich gleb, zestawiono w kolumnie poziomej oznaczonego schematu klasyfikacji gleb leśnych, a mianowicie:

- 1) Gleby o niewykształconym profilu,
- 2) Rędziny,
- 3) Czarnoziemy zdegradowane,
- 4) Gleby brunatne,
- 5) Gleby bielcowe, które rozpadają się na cały szereg podtypów, gleb z różnym stopniem zbielcowania, oraz gleby bielcowe z różnym stopniem oglejenia,
- 6) Gleby bagienne, w typie których wyróżniono: gleby murszowe, torfowo mineralne, torfowe, mułowo-torfowe, mułowe.
- 7) Mady.

W kolumnie pionowej, która obejmuje skały macierzyste i grupy mechaniczne podane są:

- 1) Utwory kamieniste.
- 2) Żwiry piaszczyste.

- 3) Żwiry gliniaste.
- 4) Piaski luźne, poniżej 5% części spławialnych.
- 5) Piaski słabo gliniaste, 5—10% części spławialnych.
- 6) Piaski gliniaste lekkie 10—15% części spławialnych.
- 7) Piaski gliniaste mocne, 15—20% części spławialnych.
- 8) Utwory pyłowe ponad 40% części pyłowych i do 45% części spławialnych.
- 9) Gliny silnie piaszczyste 20—25% części spławialnych.
- 10) Gliny lekkie, 25—30% części spławialnych.
- 11) Gliny średnie, 35—45% części spławialnych.
- 12) Gliny ciężkie, ponad 45% części spławialnych.
- 13) Iły, ponad 45% części spławialnych, części pyłowe bez części szkieletowych.
- 14) Utwory niecałkowite, różnego składu mechanicznego.

Przedstawione zestawienie gleb w dwóch współrzędnych tj. typów i podtypów gleb na jednej osi i skał macierzystych z grupami mechanicznymi na drugiej osi, obejmuje szeroki zakres możliwych kategorii gleb występujących w obrębie naszych terenów leśnych.

Opracowanie powyższej klasyfikacji, jest poważnym sukcesem Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, bowiem ujęcie gleb leśnych w pewne ramy, daje możliwości uzgodnienia ewentualnych odmiennych poglądów wśród leśników kartujących gleby leśne.

W programie dalszych prac Komisji Klasyfikacji i Nomenklatury Gleb, jest opracowanie i ustalenie jednakowego oznaczania wydzielanych na mapach gleboznawczych typów gleb, z podaniem składu mechanicznego, stopnia zbilicowania, oglejenia itp.

Komisja Klasyfikacji i Nomenklatury Gleb opracowała również wykaz gleb do mapy gleboznawczej Polski, w skali 1:300.000, przygotowuje do wydania drukiem mapę gleb Polski w skali 1:1.000.000.

Tempo prac Towarzystwa w ostatnich czasach znacznie wzrosło wprowadzając go na odpowiednie mu stanowisko wśród innych towarzystw naukowych.

Popularyzowanie gleboznawstwa, Towarzystwo ma zamiar przeprowadzać przez wydanie własnego organu „Rocznika Gleboznawczego“, przez wygłaszanie referatów popularnych z zakresu gleboznawstwa, przez urządzenie wycieczek gleboznawczych itp.

Powołano do życia Sekcję wycieczkową, której zadaniem jest organizowanie wycieczek w kraju i zagranicą, w celu pogłębiania wiedzy praktycznego gleboznawstwa, w oparciu o zdobywane podstawy teoretyczne, szczególnie jeśli chodzi o szkolenie nowych kadr gleboznawców.

Komisja ujednostajnienia Metod Badania Żyźności Gleb, na czele której stoi Prof. Dr K. Boratyński z Wrocławia, projektuje w krótkim czasie podać metody najbardziej odpowiadające w naszych warunkach laboratoryjnych.

Towarzystwo organizuje własną bibliotekę, do której zbierane są wszystkie prace i mapy z zakresu gleboznawstwa. Zebrane w jednym miejscu wszystkie wydawnictwa i materiały gleboznawcze, będą w ten sposób dostępne dla każdego zainteresowanego członka. Bibliotekarzem jest Mgr inż. Dąbrowska-Ozimowska.

Polskie Towarzystwo Gleboznawcze liczy obecnie 160-u członków. Wydatki związane z prowadzeniem Towarzystwa pokrywane były dotychczas z subwencji otrzymywanych z Ministerstwa Rolnictwa i Ministerstwa Leśnictwa, oraz ze składek członkowskich.

Towarzystwo posiada Sekcje Fachowe:

- 1) w Krakowie, gdzie przewodniczącym jest Prof. Dr. J. Tokarski.
- 2) w Lublinie — z przewodniczącym Prof. Dr. B. Dobrzańskim.
- 3) w Poznaniu — z przewodniczącym Dr. M. Kwinichidem.
- 4) w Puławach — z przewodniczącym Prof. Dr. J. Tomaszewskim.

Sekcje w pierwszym rzędzie zajmują się wygłaszaniem referatów i urządzeniem wycieczek gleboznawczych.

Wszelkie postanowienia, poczynania i zmiany zasze w Towarzystwie, podawane są do wiadomości wszystkim członkom, drogą wydawanych komunikatów.

Dr. L. Królikowski